

Gogol: Háztűznéző

Gogolnak a *Leánykérő* című színdarabja tulajdonképpen előtanulmány volt a *Revizor*hoz, hiszen ebben a vígjátékban is megtalálhatók azok a művészi eszközök, módszerek, melyek a későbbi művet a kritikai realista szatíra klasszikus alkotásává teszik. Az alapszituáció itt is hétköznapi, csak a jellemek felépítése következéskor válik különlegessé, izgalmasabbá. Az író a hétköznapi eseményt, a leánykérést arra használja föl, hogy összehozza a különböző társadalmi rétegek képviselőit. A *Leánykérő* nem olyan kidolgozott, nem olyan határozott, mint a *Revizor*, de ugyanazzal a céllal íródott, s ugyanolyan határozott a tehetetlenség, a korruptság, a csínyvonnás ellen.

A Szegedi Nemzeti Színház Háztűznéző című előadása színpadon az író e „valóságos történetét”. Léner Péter rendezői koncepciója nagyban elősegíti nemcsak a darab szerzői gondolatainak érvényre jutását, de érzetelni igyekszik Gogol egész világát, műveinek alapötletét. Podkolyoszin szorongásai, kicsinyes aggodásai, valószínűtlen álmái lehetnének Akakij Akakijevicsé, Csicsikové vagy Hlesztakové is. Ezt a sűrítést, ezt a keserű gogolói világot érezteti meg Király Levente Podkolyoszin szerepében. Nemesek megérzése, érzetelni is tudta. Cukorkaszopogatása, finomkodásai, tépelődései, szerelmi hevílései — egy-egy esetben a csínyvonnák portréjához. Az előadásban levő kereskedő lányt Fekete Gizi alakítja. Ahogy a tükörben tükrözteti magát, ahogy ruháinak fodrait igazgatva kerüli szemléletét, Fedotov festményét idézi elénk. Ha kebl, ostoba, infantilis, de

tud kacér, nőies is lenni. Fekete Gizi szerepfarmálása telitalálat, Agafja Tyihonovnája élő, hús-vér teremtmény. Kocsarkarjov ügybuzgósága, molliere-i beaurmarchais-i cselszövései kicsit indokolatlanok, motiválatlanok. Miért akarja mindenáron megismerteni barátját? Gogol darabját olvasva sem találunk erre elfogadható indítást. Ezt érzi talán Réz Tibor is, Kocsarkarjov megszemélyesítője. Alakítása — a szerep hiányosságai miatt — nem hiteles, bár igyekszik elfogadhatóvá, klasszikus cselszövéve formálni Kocsarkarjovot.

A darab epizód szereplői is maximumisan kitétek magukért. A minden hájjal megkent, ravaszkodó, mégis szánnivaló házasságszerző adatai atból jó, amit Egerváry Klára ad a szerephez. Kis humor, ceppnyi becstelenséget, sajnáltnivaló elesettséget. Mentés József Zsevelcinja megható, szeretetre méltó. Az öreg tengerész talán az egyetlen a színpadon, aki Agafja Tyihonovnákat nem a kőházaért, hanem saját magáért szereti. Tojasov durva, közönséges személyét Kátay Endre formálja meg sok humorral — időnként már túl sokkal. Szendrő Iván Anuoshin szerepében nagy meglepetés. A több év óta Szegeden játszó színészről ilyen teljesítményt még soha nem láttunk. Gesztusai, mimikája, hanghordozása kidolgozott művészi eszközökre vallanak.

Barta Mária a töle megszokott eleganciával, finomsággal hozza a nagyméni, Arina figuráját. Kellemes színtöltja az előadásnak Bányász Iloná, Dunyasa szerepében.

Jánosa Lajos díszlettervei és Schaffer Judit jelmezei jól illusztrálják a XIX. századi történelmi hangulatát.

GROF RÓZA

Alkotó társulás

1977 szeptemberében a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Irodalomtudományi Tanszékén megalkult egy alkotókör. 1978 szeptemberében ugyanott az alkotókör évadnyitó ülését tartotta. Egy év talán nem elegendő, hogy „egy alkotókör”-ből „az alkotókör” válhasson, mégis nagy örömmel adunk hírt magunkról. Eddig szinte ismeretlenül munkálkodtunk, s ez hasznos is volt, a köztudat perifériáján az összerázódás nehézségeit könnyebben vészteltük át. Most megpróbálunk színre lépni, éves tapasztalatokkal fölvertve.

Alkotó körünknek van alkotó, író, s úgynevezett pártoló tagsága. Szervezett programokkal hivatott egy alkalommal jelenkezünk, általában egész estét betöltő felolvasó-est vagy más jellegű előadás formájában. Alkalmanként egy-egy tárlat, színházi előadás, film megtekintése jöhet szóba. A kör irodalmi jellege ellenére vagy mellette teret adunk amatőr képzőművészeknek, zenészeknek. Ez a fajta komplexitás mutatja, hogy nem művészeteket akarunk kiűzni sorainkból, hanem egy gazdag szemléletű, szépre érzékeny magot próbálunk formálni a fiatalok körében. Az az őszinte hang és baráti segíteni akarás, ami általában, elejét vette minden szakmai irigységnek, vagy cinikus elutasításnak. Úgy hisszük, ez a légtört kedvezni fog jó művek megszületésének, melyek az alkotókör keretein túl is megállják majd helyüket.

Végezetül megemlítem, hogy bár tízenöt-húsz emberrel sokaság együtt több (inkább kevesebb), mégis él. hat a kör. Közösség, alkotó társulás — s minden jelen hibája mellett a régi szegedi hagyomány folytatója.

— Ács —

Egy fellépés ürügyén

Vidám zenesztől hangos a JATE Egyetem utcai épülete. Az auditorium maximumban, próbálnak a népitáncosok. Maróti György, a csoport vezetője, határozott energiával, kitartással, türelemmel, s ami a legfontosabb, soha nem lankadó kedvvel magyaráz, tanítja a lépéseket.

— Miért ez a gyors készüldés? — kérdezem színtelenben.

— Sietségünk oka a szeptember végi, októberi eleji fellépésünk, amit itt az aud. max-ban rendezünk. Előadásunkat az elsőéves hallgatóknak állítottuk össze, s nem titkolt célunk a toborzás. Műsorunkban az énekar is szerepel, mivel zenekarral nem rendelkezünk. Egyik legérettebb feladatunk éppen a zenekar megszervezése, ez egy népitánc csoportnál tulajdonképpen nélkülözhetetlen.

— Gondolom, ez a kis izgalom a bizonytalanságból ered. Mióta próbáljátok a táncot?

— Szeptember elején kezdtük el a Tánc-tábor keretein belül a dunántúli ugróst és a tardonai karikázót próbálni, mostani fellépésünkön ugyanis ezeket adjuk elő. Szeptember 7-ig napi négy órát tanultunk. Az igazat megvallva, nem lenne szükségünk erre a fellépésre, úgy értem, a csoportnak nem hiányzik most ez a feszített tempó. De hát kevesen vagyunk, nincs kellő létszám.

— Azonnal szembetűnik, hogy lényegesen kevesebb a fiú, mint a lány. Szerinted mi az oka?

— En is sokat gondolkodtam már rajta. Talán a fiúk ügytelenebbnek érzik magukat. Nekik néhány hónap rendszeres gyakorlás kell, amihez kitartás szükséges. A lányok gyorsabban tanul-

nak, rövidebb idő alatt sajátítják el a lépéseket, kecsesebb a mozgásuk. Ez persze függ a hozzáállástól is, ehhez kell egy adag fanatizmus.

— A táncosokat a JATE népitánc csoportjaként emlegetik, de úgy hallottam, kevés egyetemista tagotok van.

— Valóban a csoportnak csak egy töredéke egyetemista. A magját dolgozó emberek alkotják. Igaz, hogy a napi munka után erős fizikai igénybevétel a tánc, s a mozgásra való koncentráció szellemileg is fárasztó, ezek az emberek mégis vállalják. Külön gondot okoz, hogy a társulattól hullámokban kiválnak a tagok, így elég lassan és nehezen alakul ki a közösségi kapcsolat. Próbánk mindössze kétszer van egy hétben, érthető hát, hogy nehezen melegszik föl a társulás. Nagyon szeretnénk, ha a bemutató után gyarapodnánk néhány lelkes, friss ifjúval.

— Még valamit. Miért váltalod, megéri-e a sok izgalom, idegesesség?

— Anyagi oldalát tekintve nem éri meg, de hát nem is ez a fontos. Erkölcsi szempontból nézve, úgy hiszem felesleges a kérdés. Szerelemből csinálom. Nyolc évet töltöttem el itt a népitánc csoportban, két éve vezetem. A zene, a tánc, s a gyerekek jókedve, akaratereje, megbecsülése mindenért kárpótolt.

Közben vége a szünetnek, Maróti Gyuri a táncosok között terem, folytatódik a próba. Máris belemertülve magyaráz, s ilyenkor látni csak igazán, hogy a táncban kívül az ő lelkesedése, fáradhatatlansága fogja össze az egész csapatot.

DEMETER IRÉN

Szezon előtt

Szeptember közepén nemesek az egyetem, a klubokban is elkezdődött a munka. Az új „szezon” előtt a legfontosabb feladatokról, a várható programokról, illetve egymás közötti kapcsolataikról kérdeztük az egyetemeken és a főiskola klubvezetőit.

Igazi klubot

Goldachmied József, a JATE klub igazgatója panasszal kezdte: — Sajnos, kevesen vagyunk főállásban, ezért a tavalyi szint tartásához vagy emeléséhez ren-

deljük a *Köznevelődési Kört*, és a *Júliuszunk együtt!* kört. A Körmorán klub utóda a *Folkzenei Pódium* lesz. Újjászerveztük a *Külpolitikai Kört*, két állandó újságíró, egy politikai humorista és egy pol-beat énekes részvételével tartjuk a foglalkozásokat. Szabadegyetem kezdődik a TIT-tel közösen. A gondolat hősei című sorozat a görög filozófia történetével foglalkozik. Filmprogramjainkban érdeklődésre tarthat számot a *Latinovics-sorozat* és a *Régi Idők Mozija*. Bemutatjuk a *Balázs Béla Stúdió* néhány filmjét, sorozatot indítunk fiatal televíziós alkotókkal.

— Milyenek lettek a kapcsolatok a többi klubbal?

— Úgy érzem, jó. Programokat adunk egymásnak, elfogadjuk a másik klub rendezői beépít. Van olyan terv is, hogy több szegedi klub együttműködési szerződést köt, de erről még korai lenne beszélni.

Nyitottan és „lakva”

— A nívó magától értetődő követelmény, — mondja Teszary Gábor, a SZOTE-klub vezetője. — Olyan előadóművészeket szeretnénk hívni, akik azon túl, hogy lelegetnek az igényeket, élményt adnak; a divatközpontú szemléletet is megváltoztatják. A műsorok után beszélgetünk az előadókkal. Célunk a hallgatói aktivitás fokozása, de a visszajelzést az előadók is igénylik. Szeretnénk továbbá, hogy a hallgatók ne azért jöjjenek el, mert ez alapszervi vállalat, hanem mert várnak tőlünk valamit.

— Milyen műsorokra hívnád fel a figyelmet?

— Változatosan működik a SZOTETRUM Polyicum, pénteki vetítéseinken pedig Csóóri Sándor, Kósa Ferenc és Sára Sándor filmjeit láthatják az érdeklődők. Komoly munkába fogtuk a *Médikus Színpad*dal, erre a fél-évre három bemutatót tervezünk. Az első — egy Karinty-összeállítás — október 31-én lesz.

— Mit szeretnétek a programokon túl?

— Ha a klubot elkezdemek „lakni”. Annak idején úgy indult a mozgalom, hogy összejött néhány ember, mert közösen akar-

tak enlőteni az időt. Jó lenne visszatérni ebbe az „állapotba”.

— A többi klubbal való kapcsolatokról mi a véleményed?

— Programokat cserélünk meg, beszéljük, hogy ne ütközzenek a nagyobb programok, átadjuk tapasztalatainkat. Erre külön fórumot létrehozni nem érdemes. Ha ez a nyitottság megvan, már jó.

Minőségi munkát

A főiskolán két klub is dolgozik, idén azonban már közösen.

— Főleg nekünk volt rossz ez a „különülés”, — mondja Vass Lajos, a Köznevelődési Klub vezetője. — A kezdet kezdetén voltunk, a nevünk sokaknak amúgy sem volt szimpatikus, néha még a Tamási Áron klub programjai is elvitték az embereket. Egy főigazgatói tanácsülés jövőtől megsejtett ez az állapot. A két klub vezetősége megmarad, de együttműködik a programtervezésben, propagandában, s a költségvetés is közös.

— Mivel csalogatják a hallgatókat?

— Olyan magot volna jó kiálakítani, akikre mindig számíthatunk. A közönséget nehéz ide-láncolni, itt nincs disco, nincs sör, „csak” politika, művészet. *Kulturális-történelmi előadásokat* tartunk, októberben a középkorral kezdjük. Szó lesz az építészetről, zenéről, festészetéről, diakkal illusztrálva. Kéthetenként vetítünk, az első film *Milós Formán Elsa-kadás* című alkotása. Ezenkívül lehet olvasni, zenét hallgatni, tévé-t nézni. Sajnos, a hallgatók nagy része elég visszahúzódó,

— Nekünk is vannak ilyen problémáink — teszi hozzá Molnár Zsuzsa, a Tamási Áron klub „főnöke”. — Sokan otthon maradnak, akik nem, azokat gyakran elszívják a nagyobb klubok. Mi nem tudunk annyit adni, mint ők, de azért igyekszünk. Bár mi sem szeretnénk, ha csak műsor-szolgáltató intézménynek tekinteték, a programok gazdagságára, színvonalára ügyelünk. Az előadótestek, koncertek mellett előtérbe kerülnek a hallgatókat is bekapcsoló rendezvények.

— Említenél néhányat?

— Tervezünk néprajzi kört, amatőrfilmes találkozókat, író-olvasó találkozókat, filozófiai előadásorozatokat. Hetente három-szor stúdióprogram is lesz.

— Mit tartotok a legfontosabb feladatnak?

Lajos válaszul először: — Kis pénzből, minőségi munkát!

— Kaptok ehhez segítséget?

— Úgy tervezzük, hogy a JATE-klubbal közösen foglalkoztunk előadókat. Jövőre elsősorban, mert az ütközés, a hangszeres szállítása elve kevesebb. A többi klubvezetőt is hasznos tanácsokat kapunk.

Az élet tehát a klubokban is elkezdődött. Az elhangzott beszélgetések mutatják: igény van a továbblépésre, az eredményes munkára. Hogy mi válik valóra, majd kiderül. Addig is annyit reméljük, hogy ki-ki méltányolja a klubvezetőket erőfeszítéseit és érdeklődésével, kritikával igyekszik segíteni nekik.

F. GY.

— Nálatok mikor lesz disco?

— Nálunk van szükség. Ettől függetlenül igyekeztünk tovább lépni.

— Konkrétan miben?

— Először el kell mondanom, hogy igazi klubot szeretnénk létrehozni, nem olyat, ahová a hallgatók lemennek egy-egy programra, hogy utána ott is hagyják. Delelőtől 10-től nyitva vagyunk, le lehet jönni beszélgetni, olvasni, új játékokat is vettünk.

— Milyen programjaitok lesznek?

— Több végzetni hallgatónk visszaszajott, hogy segítségük, mert a köznevelődési munkában nehézségek vannak. Ezért októbertől be-

ZENÉVEL A VILÁG KÖRÜL

A Gerd Onnen Kórus október 1-én koncertet adott a Konzeratórium dísztermében. Valami egészen mást vártunk. Zenét azt biztosan, de nem így és nem ilyen. Azt is tudtuk, folklor zenét hallunk majd, s hogy az együttést a világ sok országában ismerik. Mégis, amikor megjelentek a színpadon, valami olyan hangulatot hoztak magukkal, amelyet nem minden kórus tud megteremteni. Jól esett nekünk, magyaroknak, hogy Manfred Onnen magyarul köszöntött bennünket, magyarul mutatta be együttességét, de ettől még lehetett volna rossz a koncert. A szimpátia már is megvolt, s ez jellemezte az egész előadást.

A stuttgarti együttes vezetője műsoruk elején zenés világkörüli útra invitál valamennyiünket, s a kicsit közhelyként ható szavak a koncert végére megkapták igazi jelentésüket.

A kórus repertoárja rendkívül gazdag, színes volt. Talán ez a siker egyik oka. Lengyel, orosz, szerb, magyar dallamok mellett egzotikus tájak temperamentumos zenei világával ismerkedhettünk meg. Az improvizatív amerikai népzene, a jamaikai, brazil és indonéz ritmusok magukkal ragadtak bennünket. A kórus teljesítménye mellett fel-tétlenül dicséretünk kell a szólis-ták és a zenekar munkáját, a szólis-ták nemcsak énekeltek, elő-adták daláikat, a zenekar nemcsak játszott, gondolatokat feje-zett ki.

A szegedi József Attila Tudományegyetem kórusa és a Gerd Onnen kórus 1973-ban egyenrangú kitüntetést kapott, innen az ismeretség, a barátság. A JATE-kórus NSZK-beli koncertjét viszonozta most a stuttgarti kórus — ez az előadás oka. A Zenei Világhoz még egy plusz apropója a koncertnek, Mi zenésze-re-tők, zenekedvelők — azonban azt szeretnénk, ha ilyen és hasonló kórusok gyakrabban és többet koncerteznének nálunk — aktualitásra, eseményre való tekintettel nélkül, csak a zene kedvéért. S szívesen hallgatnánk gyakrabban ilyen jól sikerült koncert közreműködőjeként a JATE énekkarát és a Ságvári gyakorlati gimnázium vegyeskarát.